

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 17/2004 rd**

Statsrådets utredning med anledning av ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 15 oktober 2004 statsrådets utredning med anledning av ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden (E 103/2004 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- finanssekreterare Lars Koltola, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Tiina Pesonen, arbetsministeriet
- strukturfondschef Merja Niemi, undervisningsministeriet
- ombudsman Reijo Pesonen, Keski-Suomen yhteisöjen tuki KYT ry.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande från

— Lapplands arbetskrafts- och näringscentral.

STATSRÅDETS UTREDNING

Allmänt

Europeiska kommissionen föreslår i sin tredje sammanhållningsrapport en strukturfondsreform för perioden 2007—2013. I anknytning till rapporten har kommissionen lagt förslag till förordning för respektive strukturfond. Ett av förslagen gäller Europeiska socialfonden.

Förslagen är hopkopplade med ett förslag till allmän förordning med allmänna bestämmelser för strukturfonderna, dvs. politikens innehåll, fördelningen av de ekonomiska resurserna och förvaltningsförfarandena.

Förslaget till förordning om Europeiska socialfonden (ESF) har bestämmelser om fondens prioriteter och om principerna för de insatser som stöds av fonden. ESF upprättades för att förbättra arbetstagarnas sysselsättningsmöjligheter på den inre marknaden och på så sätt bidra till en höjning av levnadsstandarden. Den har till uppgift att inom gemenskapen främja möjligheterna till sysselsättning och arbetstagarnas geografiska och yrkesmässiga rörlighet samt underlätta deras anpassning till förändringar inom industrin och i produktionssystemen, särskilt genom yrkesutbildning och omskolning.

Regeringens hållning

Europeiska socialfonden spelar en viktig roll i EU:s regional- och strukturpolitik. Finland anser det viktigt att ESF stöder medlemsstaternas politik för full sysselsättning, för kvalitets- och produktivitetsförbättringar i arbetet och för att främja social integration och minskning av skillnaderna i regional sysselsättning.

Förordningen ger Lissabonprocessens mål om ekonomisk tillväxt, fler och bättre jobb och bättre konkurrenskraft bra uppbäckning. Ur finländsk synvinkel är det utmärkt att förordningen understryker att ESF:s verksamhet ska stå i samklang med den europeiska sysselsättningsstrategin och tillåter ESF-stöd för att genomföra riktlinjerna och rekommendationerna i strategin. Samtidigt fokuserar förordningen starkt på att ESF-insatserna ska tas till EU:s mål för social integration och utbildning, inklusive yrkesutbildning.

Finland ställer sig i det stora hela bakom kommissionens förslag till förordning om Europeiska socialfonden.

För oss är det viktigt att det blir möjligt med ESF-stöd för finansiering av utbildning, forskning och innovationer, inte bara med hänsyn till konvergensmålet utan också med tanke på prioriteringsområdet regional konkurrenskraft och sysselsättning. Det behövs också pengar för nyttiggörande av teknologi. Med dessa insatser kan

utvecklingsarbetet fortsätta och samma verksamhet bedrivs inom hela landet under den nya programperioden.

Finland behöver en aktiv politik för arbetskraftsinvandring och medel bör därför avsättas för främjande av arbetskraftens rörlighet, kompetens och yrkesskicklighet samt integrering i samhället. Dessutom bör gränsöverskridande samarbetsprojekt kunna finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfondens mål "Europeiskt territoriellt samarbete".

En handlingsmodell typ den som ingår i det nuvarande gemenskapsinitiativet EQUAL bör finnas med också under nästa period. ESF:s verksamhet bör också framöver styras av innovativitetsprincipen.

Finland ger sitt stöd åt förslaget att fonderna begränsat ska kunna finansiera projekt som hör till en annan fonds insatsarsenal. Men den föreslagna marginalen på 5 procent förefaller vara för knappt tilltagen. Flexibiliteten får inte leda till att insatsarsenalen krymper eller att åtgärder som finansieras ur olika fonder överlappar varandra. Modellen att varje program finansieras ur en strukturfond är enligt Finlands mening bra. ESF:s särdrag kan då beaktas bättre samtidigt som det blir enklare att administrera projekten. Det är viktigt att se till de sammantagna effekterna av åtgärder som finansieras ur olika fonder.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet anser i likhet med regeringen att förslaget till förordning om Europeiska socialfonden på det hela taget kan stödjas. Det är, menar utskottet, utmärkt att förordningen tar fasta på att ESF:s verksamhet ska stå i samklang med den europeiska sysselsättningsstrategin och tillåter ESF-stöd för att genomföra riktlinjerna och rekommendationerna i strategin.

Utskottet omfattar förordningens ambition om en bättre samordning av EU:s och medlemsstaternas åtgärder. Det gäller att skapa sig en

klar uppfattning om vilket mervärde man vill att ESF-finansieringen ska tillföra.

Enligt artikel 3 ska ESF stödja insatser inom följande prioriteringar: 1) ökad anpassningsförmåga hos arbetstagare och företag, 2) ökad tillgång till arbete för arbetssökande och för personer som inte ingår i arbetskraften, förlängning av arbetslivet och ökat deltagande i arbetskraften för kvinnor och invandrare, 3) stärkt social integration för missgynnade grupper och bekämpning av diskriminering och 4) främjande av sysselsättning och social integration genom partner-

skap och allianser. Prioriteringarna lämpar sig väl för våra förhållanden, menar utskottet.

Inom ramen för konvergensmålet kan ESF stödja bl.a. reformer i utbildningssystemen, utveckling av den mänskliga potentialen att delta i forskning och innovation samt kapacitetsstärkande verksamhet i offentlig förvaltning och offentliga tjänster. För att utvecklingsverksamhet av detta slag ska kunna fortgå överallt i landet också under den nya programperioden är det viktigt att den kan få finansiering även inom ramen för prioriteringsområdet regional konkurrenskraft och sysselsättning, påpekar utskottet.

ESF-insatserna bör kunna genomföras både som stora centraliserade block och som småskaliga projekt på gräsrotsnivå. Vanligen är det fristående organisationer eller andra inom den tredje sektorn som är aktörer i små projekt. Deras lokalkännedom och ingående insikter i vardagens realiteter gör det lättare att finna nya innovativa handlingsmodeller och generera effektiva resultat till små kostnader.

Utskottet understryker att ESF-projekten måste bli enklare att administrera och olika stödformer tillhandahållas för att i synnerhet aktörerna inom den tredje sektorn ska ha det lättare att genomföra sina projekt. Det är enligt utskottets åsikt nödvändigt att regeringen utreder vilka möjligheter det finns att bidra till inrättandet av regionala centrum för styrning, rådgivning och stödtjänster eller att finansiera upphandlingen av behövliga stödtjänster.

Utskottet vill fästa uppmärksamheten vid att tredje sektorns aktörer oftast saknar de pengar som behövs för ett projekt och tvingas följaktligen ta lån för att stödpengarna betalas ut i efterskott. Bestämmelsen om att skuldräntor inte berättigar till ESF-stöd är av denna anledning problematisk, och utskottet menar att undantaget för skuldräntor bör strykas. Utfrågade experter har berättat att det i en del ESF-projekt varit svårt att få stöd för vissa andra nödvändiga kostnader, exempelvis för företagshälsovårds- och hyreskost-

nader. Möjligheterna att betala extra lön till personer som anställts med sammansatt stöd har varierat beroende på vilket ministerium som administrerat projektet.

I ett vidare perspektiv vill utskottet lyfta fram byråkratin kring ESF-finansieringen. Byråkratin beror inte bara på EU-bestämmelserna utan också på att våra nationella bestämmelser och anvisningar är så brokiga. Den gör det onödigt besvärligt att anhänga om finansiering och administrera projekten. Våra egna bestämmelser och förfaranden för projekten behöver inventeras med det snaraste och åtgärder vidtas för att samordna ministeriernas och förvaltningarnas bestämmelser och anvisningar och undanröja onödig administration innan den nya programperioden börjar.

Det är angeläget, menar utskottet, att i enlighet med förordningen utveckla den mänskliga potentialen genom forskarutbildning och vidareutbildning av forskare och nätverkssamarbete mellan universitet, forskningscentra och företag. Men utskottet vill också framhålla den framträdande roll yrkeshögskolorna och huvudmännen för yrkesutbildning och vuxenutbildning har när det gäller att ordna ESF-stödd utbildning.

Utskottet noterar med tillfredsställelse förordningens ambition att uppmuntra arbetsmarknadens parter att aktivare delta i genomförandet av sysselsättningsåtgärderna. Besluten om ESF-projekt bör fattas dels utifrån vilka direkta effekter projekten har på sysselsättningen, dels med hänsyn till om verksamheten aktiverar den allmänna atmosfären, vilket i det långa loppet i bästa fall kan generera en lång rad nya arbetstillfällen.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet meddelar

att det omfattar regeringens ståndpunkt i saken med tonvikt på övervägandena ovan.

AjUU 17/2004 rd — E 103/2004 rd

Helsingfors den 12 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /cent
Anneli Kiljunen /sd
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Markus Mustajärvi /vänst

Terhi Peltokorpi /cent
Leena Rauhala /kd
Jukka Roos /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent (delvis)
ers. Arto Satonen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.